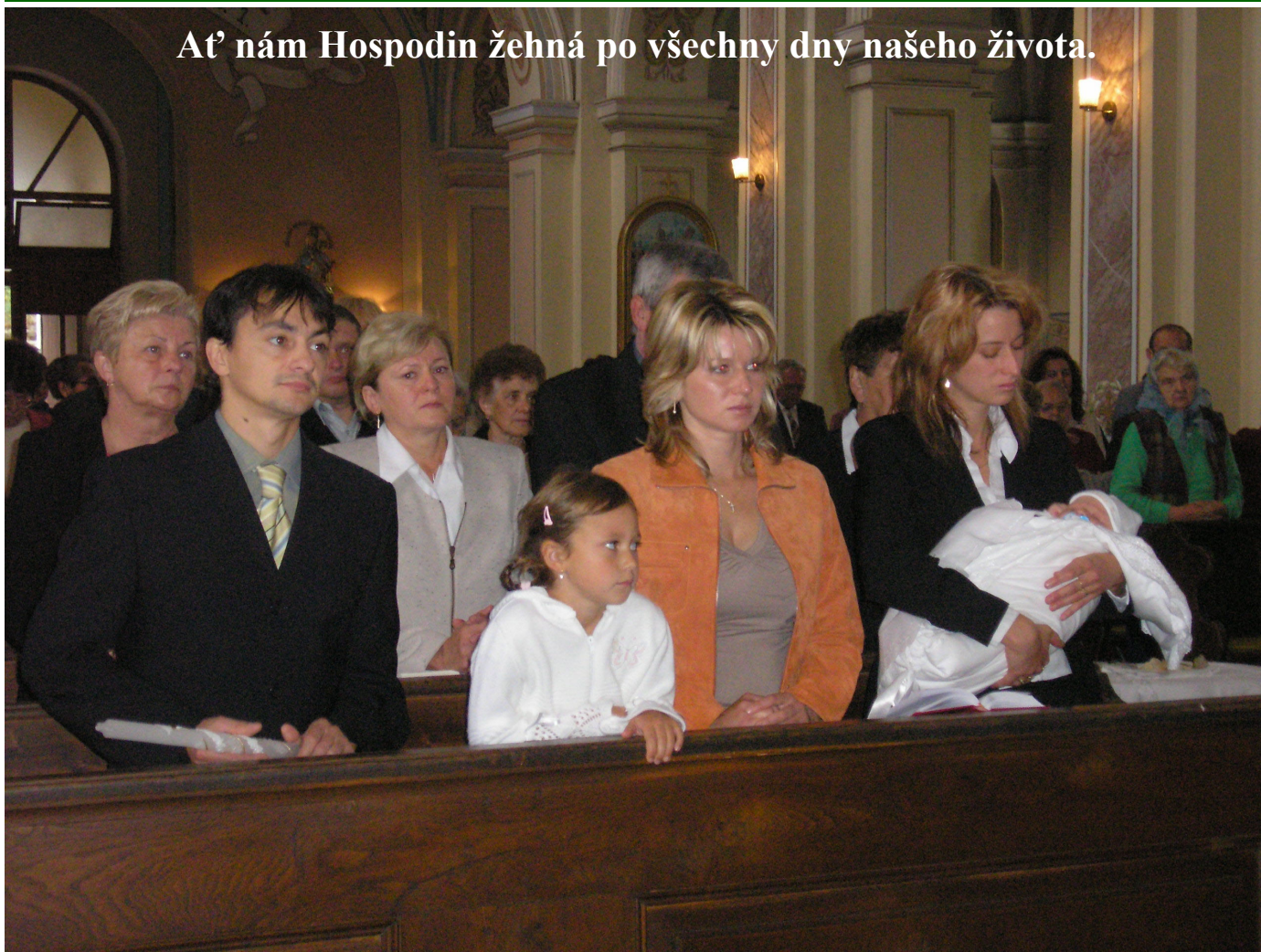

FARNÍ INFORMÁTOR

27. NEDĚLE V MEZIDOBÍ – 8. ŘÍJNA 2006

At' nám Hospodin žehná po všechny dny našeho života.

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, k Bohu Stvořiteli, v němž nachází svou důstojnost všechno tvorstvo a především jeho koruna-člověk, obraťme svou modlitbu proseb a díků:

L: BOŽE, DÁRCE ŽIVOTA, VYSLYŠ NÁS.

- Za papeže Benedikta XVI., aby poselství jeho apoštolské cesty do rodného Německa oživilo ve věřících svěžest víry, prožívané v jedné, svaté, katolické a apoštolské Církvi.
- Za svatou církev Boží, aby i uprostřed zmatků naší doby neohroženě hlásala pravdu o přirozeném povolání muže a ženy k manželství, které je u pokřtěných svátostí.
- Za nevěřící manželské páry, aby poctivým hledáním kořenů svého jedinečného životního povolání dokázaly vyslovit své „ano“ Tvůrci, na jehož lásce mají podíl.
- Za pokřtěné, kteří uzavřeli pouze civilní manželství, aby poznali vznešenost svátosti manželství, a zplněním svého manželství měli plný podíl na nesmírnosti darů vykoupení.
- Za křesťanské manžele, aby manželství prožívali jako svátost spásy pro druhé: především pro svou vzájemnou spásu, ale i pro spásu svých dětí a celého křesťanského společenství.
- Za věrné zemřelé, aby měli účast na svatební hostině Božího Beránka.

K: Všemohoucí věčný Bože, zhoj tvrdost našich srdcí, abychom poznávali vznešenost cest tvé prozřetelnosti. Neboť Ty žiješ a kraluješ na věky věků.

L: Amen.

POŘAD BOHOSLUŽEB: 8. – 15. října 2006

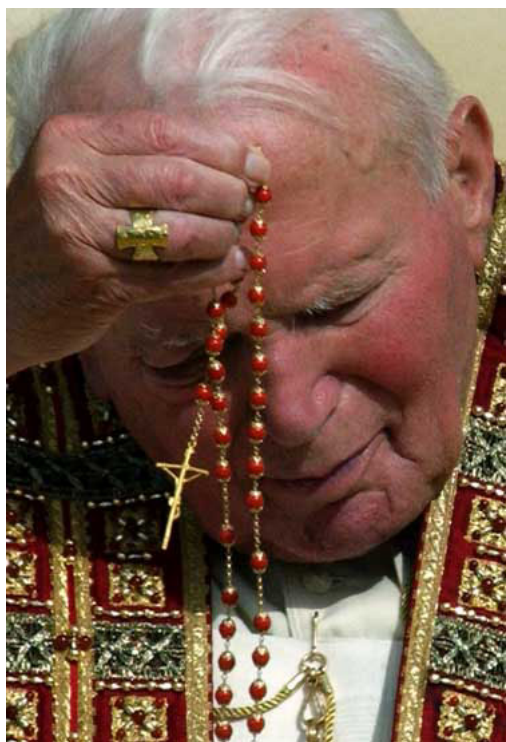
DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
NEDĚLE 8. října	27. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Miroslava KOUDELKU, dvoje rodiče, živou a + rodinu
		DRYSICE 9.30	na poděkování P. Marii a Boží požehnání pro těžce nemocnou
		PODIVICE 11.00	za + Vojtěcha AMBROZE a Boží ochranu pro vnoučata
PONDĚLÍ 9. října	SV. DIONÝSIUS, BISKUP A DRUHOVÉ, MUČEDNÍCI	PUSTIMĚŘ 18.00	za zemřelou rodinu PŘEROVSKOU
ÚTERÝ 10. října	ÚTERÝ 27. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PODIVICE 8.00	za + Bohuslava MARÁKA, rodiče a bratry
STŘEDA 11. října	STŘEDA 27. TÝDNE V MEZIDOBÍ	DRYSICE 18.00	za + P. Josefa HRAZDILA
ČTVRTEK 12. října	SV. RADIM, BISKUP	PUSTIMĚŘ 18.00	za + rodinu INDROVU, ŠOSTOU a duše v očistci
PÁTEK 13. října	PÁTEK 27. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Amálii LERYCHOVOU, manžela a dvě dcery
SOBOTA 14. října	SV. KALIST I., PAPEŽ		
NEDĚLE 15. října	28. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Miroslava VÁVRU a dvoje rodiče
		DRYSICE 9.30	za + Františka ZAKOPALA a rodiče
		PODIVICE 11.00	na poděkování za dar zdraví s prosbou o Boží požehnání

PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA

PUSTIMĚŘ:6.500,-Kč; **DRYSICE:**2.500,-Kč; **PODIVICE:**2.000,-Kč
PÁN BŮH ZAPLAŤ VŠEM, KDO PAMATUJETE NA POTŘEBY FARNOSTI.

ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY NA MĚSÍC ŘÍJEN

1. Aby všichni pokřtění zráli ve víře a projevovali ji v jasných, odpovědných a odvážných životních rozhodnutích.
2. Aby slavení Světového dne misí všude umocnilo ducha misijního nadšení a spolupráce.
3. Aby církev v naší zemi dokázala věrohodně ztělesňovat obraz Ježíše Krista.
4. Aby nás Maria, kterou nám dal za Matku sám Ježíš, naučila milovat svatý růženec a jejím vlastníma očima kontempletovat život Kristův.

FARNÍ INFORMÁTOR, XII. roč., týdeník farností PUSTIMĚŘ, DRYSICE, PODIVICE (zázn. 517356351, mobil: 723593106, josef.benicek@tiscali.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě a na svůj příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neb bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. Tisk: MORAVIATISK spol s r.o.; tisk 1ks=10,-Kč. Ve formátu pdf na www.pustimer.cz.

APOŠTOL TOMÁŠ

/promluva Benedikta XVI. při středeční generální audienci, 27. září 2006 na náměstí sv. Petra v Římě/

Drazí bratři a sestry, pokračujeme v našich setkáních s dvanácti apoštolů, které Ježíš vybral přímo a dnes se zaměříme na Tomáše. Nacházíme jej ve všech čtyřech novozákonních seznamech apoštolů. V prvních třech evangeliích je kladen vedle Matouše (srv. *Mt* 10,3; *Mk* 3,18; *Lk* 6,15), zatímco ve Skutcích se nachází vedle Filipa (srv. *Sk* 1,13). Jeho jméno je

odvozeno z hebrejského kořene *ta'am*, který znamená „blíženec, dvojče“. Janovo evangelium jej skutečně několikrát nazývá přezdívkou „Didimos“ (srv. *J* 11,16; 20,24; 21,2), která v řečtině znamená právě „dvojče“. Důvod tohoto označení není jasný.

Zejména čtvrté evangelium nám nabízí zprávy, které nám podávají některé významné rysy jeho osobnosti. První se týká pobídky, s níž se obrací na ostatní apoštoly, když se Ježíš v kritické chvíli svého života rozhodne odejít do Betánie vzkřísit Lazara a nebezpečně se tak přiblíží k Jeruzalému (srv. *Mk* 10,32). Tomáš při té příležitosti řekne svým spoluúčedníkům: „Pojďme i my, ať zemřeme s ním“ (*J* 11,16). Tato jeho rozhodnost následovat Mistra je opravdu příkladná a nabízí nám cenné ponaučení: vyjevuje naprostou připravenost přilnout ke Kristu, ba dokonce ztotožnit svůj úděl s tím jeho, a vůli sdílet s Ním nejvyšší zkoušku smrti. Tou nejdůležitější věcí je totiž neodloučit se nikdy od Ježíše. Na druhé straně, když evangelia používají sloveso „následovat“, znamená to, že tam kam se ubírá On, má se odebrat i jeho učedník. Křesťanský život je takto definován jako život s Ježíšem Kristem, život strávený spolu s Ním. Svatý Pavel píše něco podobného, když ubezpečuje křesťany v Korintu: „Jste v našem srdci, spojení s námi na život a na smrt“ (2 *Kor* 7,3). Co se děje mezi apoštolem a křesťany, musí, samozřejmě, platit především ve vztahu mezi křesťany a Ježíšem samotným.

Druhé Tomášovo vystoupení je zaznamenáno při poslední večeři. Ježíš při té příležitosti předpovídá svůj blížící se odchod, oznamuje, že jde připravit místo učedníkům, aby byli i oni tam, kde je on, a říká jim: „Cestu, kam já jdu, znáte“ (*J* 14,4). A tehdy Tomáš vystoupil a řekl: „Pane, nevíme, kam jdeš. Jak můžeme znát cestu?“ (*J* 14,5). Tímto vystoupením se ve skutečnosti staví na poněkud nižší úroveň chápání, ale jeho slova poskytnou Ježíšovi příležitost vyslovit proslulou definici: „Já jsem cesta, pravda a život“ (*J* 14,6). Tomáš je tedy první, kterému je zjevena, ale platí pro nás všechny a navždy. Pokaždé, když slyšíme nebo čteme tato slova, můžeme v myšlenkách stanout po boku Tomášově a představovat si, že Pán mluví i k nám stejně jako k němu. Jeho otázka nám tak zároveň také poskytuje

právo, abychom takřikajíc žádali po Ježíšovi vysvětlení. My jej často nechápeme. Mějme odvahu říci: nechápu Tě, Pane, slyš mne, pomoz mi pochopit. Vyjadřujeme tím nedostatečnost naší schopnosti chápat a současně zaujímáme důvěřivý postoj toho, kdo očekává světlo a sílu od toho, kdo je může darovat.

Nejznámější, ba dokonce příznačná je scéna s nevěřícím Tomášem, ke které došlo osm dní po Velikonocích. Tomáš nejprve neuvěřil, že se Ježíš zjevil v jeho nepřítomnosti, a řekl: „Dokud neuvidím na jeho ruce jizvy po hřebecích a nevložím svůj prst na místo hřebů a nevložím svou ruku do jeho boku, neuvěřím!“ (J 20,25). Z těchto slov v podstatě plyne přesvědčení, že Ježíš je nyní poznatelný ani ne tak podle vzhledu, ale podle ran. Tomáš se domnívá, že určujícími znaky Ježíšovy totožnosti jsou nyní především rány, v nichž se zjevuje nakolik nás miloval. V tom se apoštol nemýlí. Osm dní poté se – jak víme – Ježíš znovu objeví uprostřed svých učedníků a Tomáš je tentokrát přítomen. A Ježíš jej vyzývá: „Vlož sem prst a podívej se na mé ruce, vztáhni ruku a vlož ji do mého boku; a nebuď nevěřící, ale věřící.“ (J 20,27). Tomáš reaguje vyznáním, které je z celého Nového zákona nejkrásnější: „Pán můj a Bůh můj!“ (J 20,28). Svatý Augustin to komentuje: Tomáš „viděl a dotknul se člověka, ale vyznal svou víru v Boha, kterého ani neviděl, ani se nedotknul. Ale to co viděl a čeho se dotýkal jej přivedlo k tomu, že uvěřil v to, o čem dosud pochyboval“ (In Iohann. 121,5). Evangelista pak pokračuje závěrečnými Ježíšovými slovy určenými Tomášovi: „Protože jsi mě uviděl, uvěřil jsi. Blahoslavení, kdo neviděli, a (přesto) uvěřili!“ (J 20,29). Tuto větu lze dát i do přítomného času: „Blahoslavení kdo nevidí, ale přesto věří“. V každém případě tady Ježíš oznamuje zásadní princip pro křesťany, kteří přijdou po Tomášovi, a tedy pro nás všechny. Je zajímavé povšimnout si, jak jiný Tomáš, velký středověký teolog z Aquina, klade vedle této formulace blahoslavenství jinou, zdánlivě opačnou z Lukášova evangelia: „Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte“ (Lk 10,23). Akvinský ji komentuje: „Mnohem větší odměnu si zaslouží ten, kdo věří, aniž by viděl, než ten, kdo věří, protože vidí“ (In Iohann. XX.lectio VI § 2566). Už *List Židům* přece poukazuje na celou řadu starověkých biblických patriarchů a praví, že věřili v Boha, aniž by viděli splnění jeho příslibů, a víru definuje jako „podstatu toho, v co doufáme, a přesvědčení o věcech, které nevidíme“ (11,1).

Příběh apoštola Tomáše je pro nás důležitý přinejmenším ze tří důvodů: za prvé, protože nás potěšuje v našich nejistotách; za druhé, protože nám dokazuje, že každá pochybnost může vyústit v jasné řešení, které překračuje veškerou nejistotu; a nakonec, protože slova, kterými se Ježíš na něho obrátil, nám připomínají pravý smysl zralé víry a navzdory těžkostem nás povzbuzují pokračovat na naší cestě přilnutí k Němu.

Poslední poznámku k Tomášovi nám uchovalo čtvrté evangelium, které ho představuje jako svědka Vzkříšeného v okamžiku, který následoval po zázračném rybolovu na Tiberiánském jezeře (srv. J 21,2). Při té příležitosti je zmiňován dokonce hned po Šimonu Petrovi: zjevný důkaz značné vážnosti, které se těšil v prostředí prvních křesťanských komunit. Také proto byly jeho jménem potom nazvány spisy *Skutků* a *Tomášovo evangelium*. Oba dva jsou apokryfní, ale přesto důležité při studiu počátků křesťanství. Připomeňme nakonec, že podle antické tradice, Tomáš evangelizoval nejprve Sýrii a Persii (jak o tom referuje už Origenes, citovaný Eusebiem z Cesareje, *Hist. Eccl.* 3,1) a vydává se pak až do západní Indie (srv. *Skutky Tomášovy* 1-2 a 17s), odkud potom křesťanství dosáhne i do jižní Indie. U této misijní perspektivy naši reflexi skončíme přáním, aby Tomášův příklad stále více utvrzoval naši víru v Ježíše Krista, našeho Pána a našeho Boha.

VÍRA V PROZŘETELNOST – VHLED DO DĚJIN

(úvaha Jeho Eminence Tomáše kardinála Špidlíka S.I., čestného občana Pustiměře)

Vědci nás ujišťují, že Židé měli o času docela jiné pojetí, než máme my. Jejich výklady se zdají složité. Možná by se daly vyjádřit přirovnáním docela jednoduše. Řekneme žurnalistovi: „Dnes je v rádiovém programu volná hodina. Zaplňte ji něčím! Čímkoli!“ Jiný žurnalista přinese příspěvek: reportáž o cestě na daleký Východ.

Kardinál Špidlík při interview BBC

Dlouho vyjednává. Nakonec mu řeknou: „Máte na to půl hodiny. Zaříd'te se podle toho!“ Ten první příklad by odpovídal našemu evropskému pojetí. Díváme-li se na dějiny, vidíme jakýsi velký rámec času, např. od narození Krista až dodnes. Ten rámec je zaplněný různými událostmi. Jsou takové, ale mohly by být i jinačí. Jdou po sobě, jedna za druhou. Druhý žurnalista by myslel v duchu staré hebrejské mentality. Nezajímá se na prvním místě o čas, ale o sebe, o osobu, která se chce vyjádřit, vyslovit. Dostane k tomu půl hodiny. Starý Izraelita ovšem nemluvil do rádia. Chtěl prostě žít. Bůh mu k tomu dal 60, 70, 80 let. V té době se musí umět vyjádřit. Jinak svůj čas ztratil. Všecko má totiž „svůj čas“, jak píše kazatel Kohelet (3,1): život, umírání, pláč a smích, radost a bolest. Pro naše myšlení je těžko pochopitelné množné číslo, a přece Izraelitovi zněla docela normálně slova žalmisty (31,16): „Moje časy jsou ve tvých rukách.“ I země dostala svůj čas. Po potopě jí Bůh slíbil, že dokud bude, zachová si svůj rytmus: nepřestane setí a žně, mráz a horko, léto a zima, den i noc“ (Gn 8,22).

Nedostává, ale sám si bere čas Bůh. Chce něco vykonat pro lid, který je jeho. Vyměří si k tomu jistý čas, aby svůj plán rozvinul. Tak vznikly dějiny Izraele. Není to doba od – do, jak si to představujeme my. Je to velký skutek Boží, který se uskutečňuje postupně. Nám se to zdá zdoluhavé. Žijeme totiž podle zásady: Co můžeš udělat hned, neoddaluj zbytečně!

Tím si ovšem zkresluje pohled na dějiny spásy. Tam se setkáváme stále s rozporem mezi lidskou slabostí a Boží silou. Králové dělají plány, chtějí něco velkého vykonat, ale nestačí na to jejich čas. Jejich dny jsou sečteny. Bůh se jim směje (srv. Ž 2,4). On si bere k uskutečnění svého plánu dlouhé věky. Pochopil dějiny ten, kdo dovede sledovat, jak se tento plán vyvíjel a uskutečnil. Čím dál dohlédne, tím lépe vidí.

Rozumět dějinám, to je jedna ze schopností, kterou opravdu Židé vynikli nad ostatními národy. Pochopili, že jeden celek tvoří mnoho událostí, roztráštěných v dlouhém časovém

období. Myslím, že dějepisci Starého zákona se naprosto liší od středověkých kronikářů. Ti začínali své stránky letopočtem. Léta Páně toho a toho se stalo to a to. Zapisují všechno co zaslechnou, měsíc za měsícem, rok za rokem. Souvisejí ty události spolu nebo nesouvisejí, na tom jim mnoho nezáleží. Jsou to perly, které se navlékají na jednu šňůru, tj. čas a ten sám o sobě nemá smyslu.

Mám-li prostě vysvětlit dějepisce starozákonního, použiji přirovnání, které je banální, není přiměřené k vážnosti věci, ale přesto je názorné. Proto je docela neodhodíme. Představme si artistu, žongléra v cirkus. Drží v ruce dvacítku různých předmětů. Jeden po druhém letí do výšky a nakonec všechny bez úrazu zase skončí v ruce artisty. Bůh je tím artistou, který rozhodl události do prostoru a do času. Kdo se dívá jen na to, jak okolo sebe poletují, probíhají, těžko si dovede představit, odkud vyšly a kam míří. Má dojem, že tu dojde ke srážkám. Kdysi dávno se naučil jeden z mých kamarádů házet do výšky tři předměty. Udělal to pak na návštěvě u babičky s jejími třemi pozlacenými talíři. Měli jste slyšet ten její křik! Dědeček se sice usmíval, ale nuceně. Pochopil oč jde, ale mladému artistovi přece jen docela nevěřil.

Vhled do dějin spásy naopak začíná pevnou vírou, že Bůh nic nepustil z ruky a neupustí. Teprve potom můžeme klidně a bez křiku pozorovat hru událostí. Přestaneme se bát, že něco upadne a začneme obdivovat kruhy, které opisují předměty v letu, oslní nás jejich mnohost. Zdá se nám, jakoby je házely do vzduchu desaterý ruce, tj. jakoby tu působilo mnoho různých činitelů a okolností, každý po svém a pro sebe. Ale nakonec nadšeně zatleskáme, když vidíme, jak se poslední kruh elegantně navlékl na ruku jediného artisty, tj. jak všechny události skončily tam, odkud vyšly, z Boží moci.

Víra v Boží prozřetelnost je tedy jediný rozumný postoj pro toho, kdo obdivuje „velké divadlo světa“. Calderonovo drama, které se tak jmenuje, propracovává tento obdiv z hlediska herců, kteří tu účinkují, jejich odměny za recitaci předem koncipované hry. Myšlenka se ještě prohloubí, když obdivujeme spisovatele, dramaturga. Čím víc je tu zápletek, napětí, čím dovednější je konečné rozuzlení, tím většího úspěchu se autor dočká. Šalda prý jednou řekl, že v životě je mnoho náhod, mnoho nesouvislostí. To se však nesmí přihodit v literárním díle. Tam má všechno směřovat k jednotnému cíli. Odpověděl bych na to, že byl Šalda dobrý odborník v literatuře. Dovedl prohlédnout smysl hry, proniknout duši autora. Ale nebyl, alespoň v té době a v tomto výroku, dobrým znalcem života, doposud neprohlédl umělecké napětí ve hře velkého Autora světového dění.

A to by přece nemělo být těžké, alespoň ne pro ty, kdo mají prostou víru v Boha Otce: „Velebím tě, Otče, Pane nebe a země, že jsi tyto věci ukryl před moudrými a chytrými a žes je odhalil maličkým!“ (Lk 10,21).

APOŠTOLSKÁ CESTA BENEDIKTA XVI. V BAVORSKU – 9.-14. ZÁŘÍ 2006 (3)

V neděli, 10. září, odpoledne se papež Benedikt XVI., odebral do mnichovské katedrály, aby v tomto nádherném chrámu, kde 28. května 1977 přijal biskupské svěcení, předsedal slavení nešpor. Tady se nejprve setkal se zástupci katechetů a učitelů náboženství, s mnoha mladými rodinami, které přišly spolu s dětmi, které se připravují k prvnímu svatému přijímání anebo k němu letos přistoupily. Toto modlitební setkání se neslo v duchu výmluvného tématu: „Utvrď naši víru“ (srv. Lk 22,32).

Slavení začalo zpěvem „Tu es Petrus“. Nato se kardinál Wetter obrátil na papeže s uvítacím projevem a Benedikt XVI. mu poté věnoval velkou mozaiku znázorňující Pannu Marii – *Mater Ecclesiae*, Matku Církve. Po liturgickém pozdravu Svatého Otce následoval zpěv hymnu „*Ein Haus voll Glorie schauen*“. Poté následovala recitace žalmů 110, 23 a lid zapěl „*Mein Hirt ist Gott, der Herr*“ (Hospodin je můj Pastýř). Po kantiku (Ap 19,1-2.5-7) a četbě (Ap 7,9.14b-17), pronesl Svatý Otec homílii:

Drahé děti, které přistupujete k prvnímu sv. přijímání!

Drazí rodiče a vychovatelé!

Čtení, které jsme právě slyšeli, je úryvkem z posledního novozákonního spisu, tzv.

Apokalypsy. Vidoucím je dáno pohlédnout vzhůru, do nebes a dále, do budoucnosti. Právě tím však mluví také o zemi, její přítomnosti a o našem životě. Během svého života jsme totiž všichni na cestě a směřujeme k budoucnosti. A chceme najít správnou cestu: objevit pravý život, neskoučet ve slepém kruhu nebo na poušti. Neradi bychom na konci říkali: šel jsem špatnou cestou, můj život selhal, skončil špatně. Chceme se těšit z života, chceme, jak jednou řekl Ježíš, „mít život v

hojnosti“.

Ale poslechněme si nyní vidoucího z Apokalypsy. Co nám říká v tomto úryvku, který jsme před chvílí slyšeli? Mluví o smířeném světě. O světě, v němž se v radosti setkávají lidé „všech národů, kmenů, plemen a jazyků“ (7,9). Ptáme se proto: Jak k něčemu takovému může dojít? Jakou cestou se k tomu dá dojít? Inu, tím prvním a nejdůležitějším je: tito lidé žijí s Bohem; On rozprostřel „nad nimi svůj příbytek“ (7,15), říká naše čtení. „Co je tímto „Božím příbytkem“? Kde se nachází? Jak tam můžeme dojít?“ Vidoucí zřejmě odkazuje na Janovo evangelium, kde čteme: „A Slovo se stalo tělem a zbudovalo si příbytek mezi námi“ (1,14). Bůh od nás není daleko, na nějakém velmi vzdáleném místě vesmíru, kam se nikdo nemůže dostat. On si zbudoval svůj příbytek mezi námi: v Ježíši Kristu se stal jedním z nás, s tělem a krví jako my. To je jeho příbytek. A při nanebevstoupení neodešel na nějaké nám vzdálené místo. Jeho příbytek, On sám ve svém Těle, zůstává mezi námi jako jeden z nás. Můžeme jej oslovovat, mluvit s Ním. Naslouchá nám, a jsme-li pozorní, slyšíme také, že odpovídá.

Opakuji: v Ježíši je Bůh, který si „učinil příbytek“ mezi námi. Ale opakuji také: kde k tomu přesně dochází? Na tuto otázku dává naše čtení dvě odpovědi. O smířených lidech říká, že „do běla si vyprali své šaty v Beránkově krvi“ (7,14). To nám zní velmi divně. V šifrované řeči vidoucího je to zmínka křtu. Slovo o „Beránkově krvi“ odkazuje na Ježíšovu lásku, kterou zachoval až do krvavé smrti. Tato božská a současně lidská láska je koupelí, do níž nás On noří ve křtu – koupelí, kterou nás obmývá a tak nás očišťuje, abychom byli hodni Boha a mohli žít ve společenství s Ním. Úkon křtu je však pouze začátkem. V putování s Ježíšem, ve víře a v životě s Ním, se nás jeho láska dotýká, aby nás

očistila a prozářila. Slyšeli jsme, že šat v koupeli lásky zbělel. Podle představ antického světa je bílá barvou světla. Bílé šaty znamenají, že ve víře se stáváme světlem, odkládáme temnotu, lež, přetvářku, zlo obecně a stáváme se lidmi průzračnými, hodnými Boha. Křestní roucho, podobně jako šaty, které oblékáte k prvnímu svatému přijímání, nám to chtějí připomnět a říkají nám: životem s Ježíšem a se společenstvím věřících, S Církví, ty sám se stáváš průzračným, člověkem pravdy a dobra –

člověkem, z něhož vyzařuje jas dobra, dobroty samotného Boha.

Druhou odpovědí na otázku „kde nacházíme Ježíše“ nám vidoucí znovu dává svou šifrovanou řečí. Říká, že Beránek vede zástupy lidí všech kultur a národů k pramenům živé vody. Bez vody není život. To dobře věděli lidé, jejichž vlast hraničila s poustí. Pramenitá voda jim tak byla výsostným symbolem života. Beránek, totiž Ježíš, vede lidi k pramenům života. Mezi tyto prameny patří Písmo svaté, v němž k nám mluví Bůh a říká nám, jak máme správně žít. K těmto pramenům však patří mnohem víc: skutečným pramenem je vskutku sám Ježíš, v němž se nám dává Bůh. A činí tak především ve svatém přijímání, ve kterém můžeme takřka přímo pít z pramene života: On k nám přichází a spojuje se

s každým z nás. Můžeme to potvrdit: prostřednictvím Eucharistie, svatého přijímání, se vytváří společenství, které přesahuje všechny hranice a zahrnuje všechny jazyky – to vidíme tady: jsou zde přítomni biskupové všech jazyků a ze všech částí světa – společenství tvoří všeobecnou Církev, v níž k nám Bůh promlouvá a žije s námi. Takto musíme přistupovat ke svatému přijímání: jako k setkání s Ježíšem, se samotným Bohem, který nás přivádí k pramenům pravého života.

Drazí rodiče! Rád bych Vás co neupřímněji vyzval, abyste pomáhali svým dětem věřit, doprovázeli je na jejich cestě k prvnímu svatému přijímání, která pokračuje i potom, abyste je provázeli na jejich cestě k Ježíši a s Ježíšem. Prosím vás, chodte se svými dětmi na nedělní mši svatou! Uvidíte, že to není ztracený čas; je naopak tím, co drží rodinu pohromadě, dává jí střed. Jestliže se společně účastníte nedělní liturgie, neděle se stává krásnější, krásnějším se stává celý týden. A modlete se prosím společně i doma: u stolu a před spaním. Modlitba nás přivádí nejen k Bohu, ale i k sobě navzájem. Je silou pokoje a radosti. Život v rodině se stává radostnějším a nabývá většího rozletu, je-li tu přítomen Bůh a zakouší-li se v modlitbě jeho blízkost.

Drazí učitelé náboženství a drazí vychovatelé! Ze srdce vás prosím, abyste měli ve škole na zřeteli hledání Boha, toho Boha, který se nám dal poznat v Ježíši Kristu. Vím, že je v našem pluralitním světě obtížné zavést ve škole řeč o víře. Nestačí však, aby děti a mladí nabývali ve škole jen vědomosti a technické schopnosti, a nedostávalo se jim kritérii, která by vědomostem a schopnostem dala směr a smysl. Povzbuzujte žáky, aby se ptali nejen na to či ono – což samo o sobě je také dobré -, ale aby se ptali především na to „odkud“ a „kam“ směřuje náš život. Pomáhejte jim, aby si uvědomovali, že všechny odpovědi, které nedosahují Boha, jsou příliš krátkozraké.

Drazí pastýři duší a všichni, kdo pomáháte ve farnosti! Žádám vás, abyste učinili vše proto, aby farnost byla pro lidi vnitřním domovem – velkou rodinou, v níž současně zakoušíme ještě větší rodinu všeobecné Církve a skrze liturgii, katechezi a všechny projevy farního života se učíme společně kráčet po cestě pravého života.

Všechna tři místa formace – rodina, škola a farnost – jsou ruku v ruce a pomáhají nám nacházet cestu k pramenům života a my všichni drahé děti, drazí rodiče, drazí vychovatelé, skutečně toužíme po „životě v hojnosti“!

Amen.

„Jen uvažte, že byl mým ceremonářem!“, říká v sakristii mnichovské katedrály staříčkový kněz Alfred Läßle a neskrývá slzy dojetí. Byl to on, kdo jako prefekt semináře ve Freisingu pomáhal při prvních duchovních a teologických krocích mladému Josephu Ratzingerovi. Nemohl přehlédnout tohoto mladíka „prahnoucího po poznání“ a hned se ptal po jeho jménu. Řekli mu, že je to Joseph Ratzinger. Spřátelili se. Když Läßle slavil svou primiční mši svatou v rodném Partenkirchenu, přál si, aby jeho ceremonářem byl právě otec Joseph. Dnes drží v ruce knihu, kterou napsal jeho „přítel“ Benedikt XVI.; věnoval mu ji v sakristii katedrály po skončení slavnostních nešpor. Odtud se Benedikt XVI. odebral zpět do arcibiskupského paláce, kde přenocoval.

“Signore, da me nulla posso, e se anche potessi, nulla vorrei, perché altro non desidero se non che sia fatta in me, sopra me ... voluntas tua. Fiat”

„Pane, sama nezmohu nic, a i kdybych co mohla, nic nechci, pretože po ničem jínem netoužím, než aby ve mně, nade mnou panovala ... vôľe tvá. Tak se staň“ (Vlastní životopis).

Tato důvěrná odevzdanost Bohu a naprostá a bezmezná poslušnost jeho božské vůli se jako zlatá nit rozprádá v celém životě matky Terezie od Ježíše. Maria Scrilli – tak zní rodné jméno karmelitánské řeholnice, která bude v neděli, 8. října 2006 beatifikována v katedrále v italském Fiesole. Narodila se 15. května 1825 v Montevarchi, v provincii Arezzo v diecézi Fiesole v dobře situované rodině, která patřila k nejvýznamnějším ve městě. Manželé Scrilliovi očekávali od tohoto druhého porodu mužského dědice – odtud také pramenilo matčino přehlížení ve vztahu k maličké, která ve chvíli, kdy už to byla schopna vnímat, tím už od nejútlejšího věku velmi trpěla. Ani matčino přehlížení však její srdce neuzavřelo, ba právě naopak – otevřelo jej lásce a učinilo citlivým pro utrpení druhých.

V dospívání Maria prodělala vážnou nemoc, která ji upoutala na dva roky na lůžko. Nakonec se zázračně uzdravila na přímluvu svatého mučedníka Fiorenza. Dlouhá rekonvalescence se ukázala jako vhodná příležitost k tomu, aby poznala, že ji Pán volá k zasvěcenému životu. Rozhodla se tedy vstoupit do kláštera karmelitek sv. Marie de 'Pazzi ve Florencii, čímž narazila na odpor rodičů. V klášteře setrvala jen dva měsíce a během nich – vedena Boží inspirací – poznala, že Pán po ní žádá něco jiného. Po krátké zkušenosti v karmelitském klášteře ve Florencii, se tedy Maria Scrilli vrátila domů do Montevarchi a snažila se poznat, co s ní Pán Bůh zamýšlí. Během této doby se věnovala výchově dcerušek, které některé rodiny svěřily její starostlivé péči. Aby tyto žádosti dokázala pokrýt, otevřela v domě malou školu, kde kromě mravní a občanské výchovy poskytovala dívkám i výchovu náboženskou, čímž do jejich duší vštěpovala posvátnou bázeň Boží a lásku k ctnostem. Postupně se k ní přidávaly i další dívky, v nichž planula stejná láska k Bohu a k duším.

Tato malá skupinka, z níž vyzařoval neuvěřitelný duch oběti, se stal obdivuhodným příkladem sebeodříkání, do té míry, že ji obdivoval i starosta města a školní inspektor, kteří jim 3. května 1852 svěřili Leopoldinské školy. To vše Marii pozvolna přivádělo k poznání nutnosti založit řeholní institut, zaměřený výlučně na výchovu od nejranějšího věku až po plné dospívání. Poté, co 15. října 1854 dostala schválení od svého biskupa a od

toskánského velkovévody Leopolda II. Habsburského, přijala spolu s dalšími třemi členkami své družiny karelský šat a tak položila základy institut, který je dnes znám pod názvem Kongregace sester Naší karmelské Paní. Současně přijala řeholní jméno Marie Terezie od Ježíše.

Tři řeholnice, naplněné Boží láskou a apoštolskou horlivostí, byly zakrátko svědky rostoucího počtu žákyň a aspirantek, takže na jaře 1856, na žádost města Foiano, mohla matka představená poslat některé členky, aby vedly místní ženské školy, neboť jejich práce si zde velice vážili. Avšak politická situace, vládnoucí antiklerikalismus a zednářství zapříčinily, že dílo zemřelo už při zrodu. Politici z Montevarchi, kteří nelibě nesli přítomnost řeholnic ve městě, vydali zákon, jímž karmelitkám zabavili školu a přinutili je, aby už nenosily řeholní šat. Řeholnice to však nikterak za porážku nepovažovaly a zakladatelka otevřela vlastní dům se soukromou školou přímo v Montevarchi, a nadále tak pokračovala k apoštolskému dílu. Kvůli stísněnosti nových prostor a současně, aby nezavdávala podněty nepřijemnostem, matka spolu se sestrami přesídlila do rodného domu. Když však bylo nakonec občanům upřeno i právo vydělávat si vlastní práci na své živobytí a tedy i vlastnit soukromou školu, byly přinuceny v roce 1862 školu zavřít a vrátit se každá zpátky domů v očekávání lepších časů. Matka Terezie se přestěhovala do Florencie, kde mohla 18. března 1878 s požehnáním arcibiskupa znovu obnovit činnost komunity. Otevřela tu školu pro chudé dívky s vlastním internátem, který vychoval florentské společnosti mnoho dívek zdravých zásad. Vše se po tolika strastech zdálo konečně na dobré cestě: o školu byl značný zájem, dívky na internátu tvořily pěknou skupinu, ale útrapy bohužel neustaly. Pán k sobě hojně povolával řeholnice, které zmáhal příliš přísný život, který vedly, i málo zdravé prostředí, v němž žily. Nakonec tíha dolehla i na samotnou zakladatelku, která po mnohém a dlouhém utrpení, snášeném s naprostou odevzdaností, umírá 14. listopadu 1889 nedaleko Florencie. Matka Marie Terezie odešla z tohoto světa, aby se přidružila k svému nebeskému Ženichovi. Zdálo se, že vše skončilo. V institut zůstaly dvě sestry: sestra Giovannina a sestra Viktoria, dále v noviciátu sestra Giuseppa a postulanka Assunta Pierucci. Na sestru Giovanninu dolehla tíže křížů, strádání a útrap. Mezi dívkami v internátě byla jistou dobu Clementina Mosca a sestry v ní poznaly jedinečné povolání pro institut. Vstoupila do dominikánského kláštera v Sodu krátce po smrti matky Scpilliové, 1. prosince 1889. Klementina dala přednost malé komunitě karmelitek a po smrti matky Giovanniny se ujala otěží institutu, který pozvolna začal znovu vzkvétat. Během světových válek se sestry staraly o raněné, kteří přicházeli z fronty. S ohledem na potřeby doby se jejich apoštolát dále rozšířil na službu vězněným nedaleko Ancony a následně na péči o staré v domovech důchodců. Rok 1919 byl jedním z nejvýznamnějších roků v dějinách institutu: otevřely se nové domy, byla sepsána řádová pravidla a vzešla četná povolání. V témže roce institut obdržel diecézní schválení „ad experimentum“, po němž 27. února 1933 došlo k papežskému schválení dekretem posvátné Kongregace pro řeholníky. Dodnes institut žije své charizma a spiritualitu matky Terezie Scilli ve všech zemích, kde působí: Itálie, Spojené státy, Kanada, Polsko, Indie, Brazílie, Česká republika, Filipíny. I přes pohnutý pozemský život matky Marie Terezie od Ježíše, byla a je památka a úcta k zakladatelce v kongregaci stále živá. Zahájení kanonizačního procesu vedlo k uznání titulu „ctihodná“, který ji přiznal 20. prosince 2003 papež Jan Pavel II.. Dva roky nato, 19. prosince 2005, uznal papež Benedikt XVI. zázrak, k němuž došlo na její přímluvu.

MARIA V ISLÁMU

Bez jakéhokoli stínu pochybnosti lze říci, že Mariina postava vzbuzuje v celém islámském světě jistý obdiv. Muslimové nazývají Pannu Marii jménem, které jí dává Korán, totiž „Maryam“ a často ji také oslovují „Sayyida“, jménem, které znamená Paní, a odpovídá na západě používanému výrazu Madona. Tento obdiv vychází z úcty, kterou muslimové chovají k jejímu synu, jehož nazývají „Issa“, neboli Ježíš. Toho islám považuje za největšího z proroků, který je hned po Mohamedovi nejvýznamnějším článkem v řetězu předávání božského zjevení, a jehož tajuplný úděl vstoupil do muslimské eschatologie: je známo, že Ježíš podle Koránu nezemřel a má se vrátit na konci časů, přičemž jeho návrat bude „znamením“ poslední hodiny.

Tento blahosklonný postoj muslimů k Marii se vyjadřuje různými způsoby. Její jméno se často dává muslimským ženám na znamení ochrany a úcty vůči jediné ženě, kterou Korán zmiňuje vlastním jménem. Pro muslimy, muže i ženy, je Maria jedinečným případem panny, která přímým Božím zásahem přivedla na svět velkého proroka, ale také a především, pro svou naprostou víru a dokonalou „podřízenost“ Boží vůli je vzorem pravého muslima (slovo „islam“ totiž znamená „podřízený“).

Dalším důkazem obdivu a úcty je respekt, který muslimové vždy projevovali a projevují vůči mariánským svatyním a poutním místům v zemích, kde žijí po boku křesťanů (Sýrie, Libanon, Palestina, Irák, Turecko, Egypt, severní Afrika, Indie, Pákistán, atd.). U příležitosti svátků na místech zázračných ikon či mariánských svatyní, muslimové tato místa hojně navštěvují, a pokud se přímo neúčastní křesťanských bohoslužeb, projevují svou úctu modlitbami, dary, ex voto, atd. Muslimové často navštěvují i mariánská poutní místa na Západě, především Lurdy a Fatimu. Zvláště významnou je portugalská svatyně, která má stejné jméno jako nejmilejší dcera „proroka“ islámu (Fatima), jediná, která otci zanechala mužského potomka; za což se jí odměnil vznešeným místem v ráji, hned po tom, které je vyhrazeno Marii.

Tyto a další projevy úcty, i když omezené na lidovou rovinu jako výraz zbožnosti i úcta ke svatým (kterou oficiální islám nepřipouští), jsou spjaté s počínáním samotného Mohameda, který během života choval k Marii stálou úctu, a to i tehdy, kdy byl okolnostmi nucen se křesťanům postavit, protože se mu nedařilo získat je pro své učení. Mohamed věnoval Marii jednu z nejkrásnějších „súr“ Koránu a další pak jménu rodičů. První věnoval svým stoupencům, kteří s ním prchali k Abissinii a tak si zajistil pohostinnost a ochranu. Jedna z posledních manželek islámského „proroka“ byla křesťanská otrokyně Maryam, zvaná Koptská, kterou mu poslal Maqauqis: ta byla

„prorokovi“ velkým potěšením díky synu Abrahámovi, kterého mu porodila; jeho předčasná smrt však uvrhla otce do hlubokého zoufalství.

Za zmínku stojí i další epizoda, spjatá s postavou Marie: když Mohamed skončil s dobýváním Mekky a mohl se zmocnit svatyně *Ka'ba*, vydal příkaz zničit všechny modly a vymazat z posvátného místa všechny synkretistické obrazy. Doporučil však, aby se uchovaly jen obrazy Abraháma a Madony s dítětem v náručí.

Vznešený Mohamedův pohled na Marii, který posléze převzali muslimové, je obsažen i v posvátné knize islámu, Koránu.

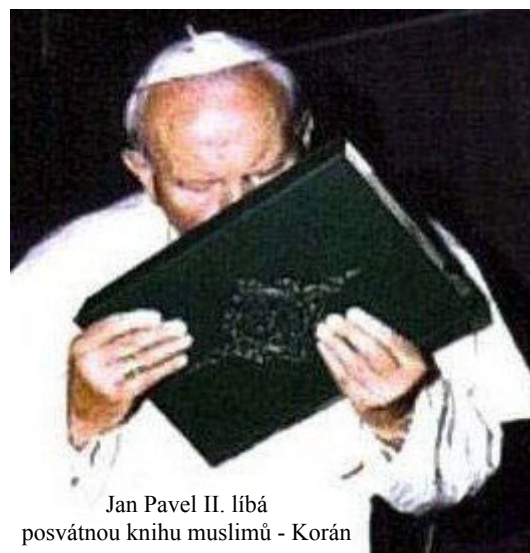
Mariánské texty v Koránu

Výslovně se jméno Maryam objevuje v Koránu celkem 34-krát, přičemž 24-krát je spojeno se jménem Ježíšovým. Z celkového počtu 114 súr a 6236 veršů, z nichž se skládá Korán, Maria figuruje v 70 verších a 13 súrách. Verše spadají částečně do období Mohamedova života v Mekce (léta 612-622): 19,16-36; 43,57; 21,91; 23,50; částečně pak do období medinského (léta 622-632): 2,87 a 235; 4,156-157 a 171; 33,7; 57,6 a 14; 66,12; 3,33-37; a 42-51; 5,17; 46,72-78 a 110-117; 9,31.

Verše jsem uvedl ve sledu zvaném „sestup“ neboli následného Mohamedova zjevení. Čteme-li je v tomto sledu, dokládají stálou úctu, kterou Mohamed během svého výstupu k Marii choval. Z tohoto výčtu lze také konstatovat, že súry, obsahující nejvíce mariánských prvků, jsou v podstatě tři: 3. súra, nazvaná „Imranova rodina“, 5. súra, řečená „Tabule“, a 19 súra, zvaná „Maryam“. Z těchto textů tedy můžeme sestavit Mariin životopis, jak nám ho předkládá Korán a současně postihnout prvky, jež se staly základem úcty, kterou k ní islám chová.

Mariin život podle Koránu

Korán popisuje pět epizod Mariina života: narození, uchýlení se do chrámu, zvěstování, porod a obranu před strašnou pomluvou. Jak z výčtu vyplývá, korán mlčí o dalších mariánských událostech, známých z Nového zákona – jako svatba v Káně, Mariina přítomnost během Ježíšova veřejného působení, její přítomnost pod křížem a v rodící se Církvi. Někteří badatelé se domnívají, že se v Koránu nacházejí náznaky Mariina oslavení ve verších 23,50 a 5,17. Ovšem tato skutečnost není nikterak jistá. Zaměříme se nyní na zmíněných pět epizod, přičemž ke každé si dovolím krátký komentář.

Jan Pavel II. líbá
posvátnou knihu muslimů - Korán

Mariino narození

O této události referuje pouze jedna súra a to třetí, zvaná „Imranova rodina“, a to ve verších 35-37a. Tady je text:

Manželka Imranova řekla: „Pane, slibuji ti, že to, co je v mém lůně bude prosto světa a dáno tobě, Přijmi ode mě tento dar, neb jsi tím, kdo naslouchá a zná“. A když ji porodila řekla: „Pane! Hle, porodila jsem děvčátko! (Bůh však věděl lépe než ona, koho porodila). vždyť pohlaví mužské není jako ženské, ale já jí dala jméno Maria, a dávám ji pod tvou

ochranu, ji i její potomstvo, před satanem, prokletým! A Pán ji přijal laskavým přijetím a dal jí krásný růst.

Hlavní postavou vyprávění je manželka Imrana, hlavy rodiny, začleněné do seznamu Božích vyvolených vedle Adama, Noho a Abraháma (uvedených ve verších 33-34). Korán – jak patrně – nezná jméno Jáchyma ani Anny. Navíc jméno Imran připomíná zvláště jméno Arama, otce Mojžíšova a Áronova (Ex 6,20), a zdá se, že vnáší zmatek mezi Marii, matku Ježíšovu a Miriam, dceru Aramovu a sestru Áronovu (Ex 15,20). Jednalo by se tedy o duchovní příbuzenství, nikoli o pokrevní v pravém slova smyslu. Později muslimští autoři označují Jáchyma a Annu jmény převzatými z křesťanských pramenů, a tak mluví o jejich neplodnosti. Příslib zasvěcení se týkal narození mužského potomka, odtud zklamání matky, že novorozenětem je dcera. I přesto Bůh přijímá Imranovu dcerku, a dokonce ji přijímá i v chrámu. *Krásný růst* je muslimskými autory chápán ve fyzickém slova smyslu a to jak tělesném, tak duchovním: Imranova dceruška stále a úžasně prospívala v dobrotě, oddanosti, čistotě a poslušnosti, a oddávala se skutkům zbožnosti.

Uchýlení se do chrámu

Tento příběh je dlouze vylíčen v súře „Imranova rodina“ (3,38 a 42-44). Text říká: *„A Zachariáš ji vzal pod svou ochranu, a pokaždé, když k ní Zachariáš vcházel do mihrab pokrm a říkal jí: „Ó, Maria, odkud to je?“ A ona odvětila: „Pochází to od Boha, neboť Bůh sám nezištně dává ve své prozřetelnosti, komu chce“. Rozpomněl se, jak andělé říkali Marii: „Ó, Maria, Bůh si tě vpravdě předurčil, očistil tě a vyvolil přede všemi ženami světa. Ó, Maria, buď oddaná svému Pánu, skloň se a adoruj s tím, kdo se klaní“. To je jedna ze zpráv neviditelného světa, kterou ti zjevujeme, neboť tys s nimi nebyla, když metalí los holemi, aby seznali, kdo se má ujmout Marie, nebyla jsi s nimi, když o tom rozmlouvali“.*

Stejnou epizodu popisuje i 19. súra, zvaná „Maryam“, ve verších 16-17:

„A v Knize vzpomeň Marii, jak odešla od svého lidu na jedno místo na východě a vzala si závoj, aby se před nimi chránila“.

Místem Mariina ústraní byl *mihrab* (3,37), identifikovatelný s místem na „východě“ (19,16). Jednalo se zřejmě o stavbu spojenou s chrámem, umístěnou na jeho východní straně a určenou

k obývání. Za zmínku stojí, že Maria se tam uchýlila sama, aby splnila slib daný svou matkou. Závoj, o němž je tu zmínka, může být chápán jako závoj-opona či závoj-plášť, který chrání Mariinu samotu, její vyhrazenost a stud, čímž ji stranila všech indiskrétních pohledů. Podle Koránu byla Maria pod ochranou Zachariáše, otce Jana Křtitele, což byl čestný a náročný úkol, který mu připadl díky zázračnému úkazu na holích, tažených losem. Tato epizoda nenachází podklad v apokryfních evangeliích. Během dlouhého Mariina pobytu v chrámě zmiňuje Korán je dvě dva rozhovory: se Zachariášem a s anděly, kteří s ní mluví o jejím výsadním postavením v dějinách spásy, o předurčení, posvěcení a její slávě. Ale k tomuto verši se ještě vrátíme.

Zvěstování

Vyprávění o události zvěstování se nachází ve dvou výše uvedených súrách. Súra „Imranova rodina“ (3,45-49) říká toto:

„Andělé pravili Marii: „Ó, Maria, Bůh ti oznamuje radostnou zvěst o slově, které z něj vychází a jeho jméno bude Kristus, Ježíš, syn Marie, vynikající v tomto světě i na onom, a jeden z Bohu nejbližších. A on k lidem promluví z kolébky jako dospělý, a bude patřit mezi bezúhonné“. Maria odpověděla: „Ó, můj Pane, jak budu mít syna, když se mne nikdo nedotkl?“ Anděl jí odpověděl: „Bůh přece tvoří, co chce: pokud o něčem rozhodl, stačí jen říci: Budiž!, a věc existuje. A on jej naučí Knize a Moudrosti a Tóre a pošle jej k synům Izraele jako svého posla ...“.“

Súra „Maryam“ (19,17-21) se ovšem vyjadřuje takto:

„A poslali jsme k ní našeho Ducha, který se jí zjevil v podobě dokonalého muže. I zvolala: „Utíkám se před tebou k Milosrdnému, bojiš-li se Boha!“ Pravil jí: „Já jsem posel tvého Pána, abych ti dal nejčistšího chlapce“. „Jak mohu mít syna – odpověděla Maria – když se mne nedotkl žádný muž a nejsem nepočetnou ženou?“ Pravil: „Stane se tak, neb tvůj Pán pravil: pro mne je to snadné, a učiníme jej věru znamením pro lidi, počinem naší moudrosti, a o tom je již rozhodnuto“.

Z uvedených textů vyplývá, že místem zvěstování byl *mihrab*, Mariin obvyklý příbytek, kde došlo i ke zvěstování Zachariášovi (3,39), tedy v Jeruzalémě. O Nazaretě není v Koránu ani zmínka. Doručitelem zvěstování je v 19. súře *rúh* neboli duch.: nejde o Ducha svatého, nýbrž o andělského ducha, kterého pozdější vykladaatelé ztotožnili s postavou Gabriela (třikrát v Koránu výslovně zmíněn: 2,97 a 98; 66,4). Ve 3. súře jsou však doručiteli andělé, podobně jako tomu bylo v případě Zachariáše (3,39) a Abraháma v souvislosti s narozením syna Izáka (11,69).

Předmětem zvěsti je narození syna, nazvaného *kalima* neboli slovo: slovo, jež připomíná *logos* v Janově evangeliu. Muslimové mu dávají význam *fiat* kategorického imperativu, jímž Bůh dal zrodit se Ježíši, synu Marie. V rozhovoru jsou zřetelné Mariiny rozpaky nad podivnou zvěstí, která oznamuje Mariino panenské mateřství, alespoň před porodem. Na Mariin protest anděl reaguje Boží vůlí, která se musí přijmout jako věc daná.

Mariin porod

Událost je popsána pouze v jediné súře, „Maryam“ (19,22-26) těmito slovy:

„Počala a odešla s plodem v lůně na odlehlé místo. Tu na ni u kmene palmy přišly porodní bolesti a řekla: „Ach, kéž bych raději už dříve skonala a zcela upadla v zapomnění!“ A tu k ní z pod palmy zazněl hlas: „Nermut’ se, vždyť Bůh dal u tvých nohou vyřinout potůčku: zatřes kmenem palmy a zatřes kmenem palmy a spadnou ti čerstvé a uzrálé datle! Pojez tedy, napij se a osuš oči! A kdyby tě kdo spatřil, řekni mu: „Učinila jsem slib Milosrdnému a dnes nepromluví s žádným člověkem“.

Text popisuje Mariiny dějiny poté, co odešla z *mihrab* a uchýlila se na vzdálené, blíže neurčené místo. Někteří vykladaatelé v tomto vyprávění spatřují jakousi zmínku návštěvy u Alžběty, či útěku do Egypta, o nichž mluví Nový zákon; v Koránu se však s těmito událostmi nesetkáme, stejně jako neuvádí příchod Mágu či vyvraždění betlémských

nevinátek. Podle Koránu nedošlo k porodu ve stáji či jeskyni, ale pod širým nebem, poblíž palmy.

Hlas, který proniká z „pod palmy“, je hlasem dítěte. V tomto vyprávění nacházíme souvislost s příběhem biblické Hagar, Abrahámovy služebné (*Gen 21,8-21*). Marie je vyzvána, aby se živila voňavými datlemi a žízeň tišila z pramene, jemuž Bůh dal vyřinout u jejich nohou. Kromě toho je Maria vyzvána, aby svou obhajobu zcela nechala na Bohu.

Obrana před strašnou pomluvou

Vypráví o ní opět pouze jediná súra – „Maryam“ (19,27-33). Text říká:

„Poté přišla ke svému lidu s dítětem v náručí. Řekli jí: „Ach, Maria, ty ses dopustila věci neslýchané. Ach, sestro Áronova, tvůj otec nebyl špatným člověkem, ani tvá matka nebyla hříšnicí!“ Tu jim ukázala novorozeného. Oni nato: „Jak máme mluvit s někým, kdo je ještě v kolébce?“ Tu on pravil: „Vpravdě, já jsem služebník Boha, který mi dal knihu, učinil mne prorokem a žehná mi všude, kde se nacházím. Předepsal mi modlitbu a almužnu, co budu živ, a také úctu k mé matce, a neučinil mne násilníkem ani bídíkem. A dal, by na mně spočinul pokoj v den, kdy jsem se narodil, v den, kdy zemřu i v den, kdy budu probuzen k životu“.

Text Koránu mluví o Mariině návratu domů po porodu a pohrdavé reakci příbuzných, když ji spatřili s dítětem, aniž by byla provdána. Zvolání - „Sestro Áronova“ – je třeba rozumět ve smyslu, jak bylo výše uvedeno o Mariiných rodičích, i když mnozí muslimští komentátoři se kloní k tomu, že představují Árona jako Mariina současníka. Maria s velkým klidem svěruje svou obhajobu synovi. Svým obdivuhodným zásahem Ježíš ospravedlňuje matčinu bezúhonnost, podobně jak učinil Bůh zvláštní prozřetelností ve chvíli porodu. Zázračné dítě se současně představuje jako Boží služebník (*'abd*) a posel (*rasûl*), a svůj nečekaný projev končí stejnou formulí, jaká zazněla už předtím v souvislosti s Janem Křtitelem (19,15: „*Mír budiž s ním v den, kdy se narodil, i v den, kdy zemře, i v den, kdy k životu bude zas probuzen!*“).

MARIINA DŮSTOJNOST A JEJÍ CTNOSTI PODLE KORÁNU

Mariino postavení, jaké zaujímá v Koránu, stejně jako vážnost, obdiv a úcta, jakou k ní choval Mohamed, i přes převážně mužskou povahu svého náboženství, to vše vzbuzuje úžas, ale i stále nový zájem badatelů. „Prorok“ islámu nejenže Marii hájí před stížnostmi Židů a přehnanými tvrzeními křesťanů, které viní, že z ní dělají bohyni, ale vyhrazuje jí mimořádné postavení, jaké nezaujímá žádná jiná žena, dokonce ani jeho milovaná dcera Fatima. Maria je jedinou ženou zmíněnou v Koránu jménem – jak už bylo řečeno, mluví se o ní na 34 místech – co do počtu zmínek ji předchází jen Mojžíš (169x), Abrahám (69x), Noe (43x), ale až za ní zůstávají Adam (25x), Lot (27x), Jakub (16x), Izmael (12x), Jan (5x), Job (4x), Jonáš (4x), Zachariáš (7x), Eliáš (2x), ba dokonce i Ježíš (25x). Mohamed tím řadí Marii mezi velké Boží vyvolené a připisuje jí dvojí úlohu: být znamením (*ayat*) pro svět a příkladem (*mathal*) pro věřící.

Maria – znamení („ayat“) pro svět

Výraz „ayat“ se v různých významech opakuje v Koránu celkem 360 krát; ve všech případech však vyjadřuje poznávací znamení, které Bůh dává člověku, aby tento přijal

Boží záměr, směřující k posílení víry či k prosazení dobra mezi lidmi, a to i časného blahobytu. Poprvé v 21. súře, zvané „Proroci“ říká 91. verš:

„A zmiň se ještě o té, co střežila své panenství. A my jsme jí vdechli z našeho ducha a učinili jsme z ní i z jejího syna znamení pro veškeré svět“.

Podruhé pak v 23. súře, zvané „Věřící“ (50. verš):

„A tak jsme i Mariinu syna a jeho matku učinili znamením a poskytli jim útulek na klidné výšině, svlažované hojnými prameny“.

V Ježíšově a Mariině případě má výraz „*ayat*“ smysl výslovného důkazu Boží moci: Maria, podobně jako Ježíš, ukazuje svým způsobem na výjimečný zásah Boží moudrosti a všemohoucnosti. V historické rovině se to projevuje ve zvláštních výsadách, kterými Bůh obdaril Marii. Zmíním jen některé.

- Mariino předurčení

Když Maria pobývala v *mihrab*, řekli jí andělé: „Ó, Maria, Bůh si tě vpravdě předurčil (*istafâkî*) ... přede všemi ženami na zemi“ (3,42). *Istafâ* znamená vybrat si, dát přednost, předurčit. Mohamed tak Marii řadí mezi velké Boží posly, přičemž právě ona požívá mimořádné přízně, protože se má stát Ježíšovou matkou. Nescházejí důkazy této přízně: Mariin původ z vyvoleného rodu, Boží starostlivost o její niterný život, její přijetí do chrámu, přesto, že byla ženou, svěření Zachariášovi, pokrm připravovaný anděly, opora ve chvíli porodu, obrana její nevinnosti před úlisnými pomluvami, atd.

- Mariino očištění

Týž verš mluví říká: „Bůh tě předurčil a očistil (*tahharakî*)... „(3,42). Sloveso *tahhara* znamená omýt, očistit, dezinfikovat. Podle Koránu dochází k očištění, pokud existuje nějaká skvrna právního, fyziologického, náboženského či morálního řádu; existuje navíc jistý očištný proces, který znamená dvojí druh očisty: vnější, která se týká těla a společenského soužití, a vnitřní, která má na zřeteli čistotu duše, symbol citové sféry, a přímo vztahy člověka s Bohem skrze víru, vylučující nevěru, a skrze zbožnost, která vylučuje neřest a živí ctnost. Velký komentátor Koránu, Râzi, který zemřel v roce 1209, uvádí: „Bůh ji očistil od nevěry, vzdoru, od podlých činů a hanebných zvyklostí“.

Nelze pochybovat o tom, že by Mariino očištění bylo povrchní. Ale až pokud? Někteří autoři je chtěli rozšířit až na uchránění od dědičné viny, přičemž se opírali o *hadith* či *logion* – výrok, připisovaný Mohamedovi, který říká, že každý novorozený, - vyjma Ježíše a jeho matky -, hned jakmile vyjde z mateřského lůna, vydává křik, což je znamením, že se ho dotkl satan, že jej souží, opanuje a píchá v boku, zasahuje kopím (výčet je různý podle autorů, kteří na *hadith* odkazují). Je třeba mít na paměti, že islám neuznává význam milosti a jakékoli zmínky o předávání dědičného hříchu. Je proto zbytečné hledat v Koránu katolickou nauku o neposkvrněném početí.

- Mariino mateřství

O tomto stavu se Korán zmiňuje natolik jasně, že vylučuje jakoukoli pochybnost. Mateřství, o němž se mluví, je fyzické, nikoli metaforické či adoptivní. Navíc jde o mateřství panenské, i když Korán nepoužívá pro Marii jméno Panna, ani neukazuje, že by mu byly známy tři klasické aspekty, které už přijalo křesťanství té doby, totiž panenství

před porodem, během porodu i po porodu. Panenství před porodem je v Koránu nepopíratelné. Panenství při porodu není v Koránu zřejmé, protože se tu mluví o porodních bolestech. Pokud však jde o panenství po porodu, lze na něj usuzovat z mlčení, které v Koránu panuje stran eventuálního Mariina manžela, jakož i z důrazu, kladeného na vznešené morální kvality a ušlechtilé dispozice Mariiny duše.

- Vznešená Mariina důstojnost

Ve výše uvedeném verši (3,42) se o Marii mluví jako o předurčené a očištěné „přede všemi ženami na zemi“, arabsky *'ala nisâ al-alamîn*. Pro vykladatele *alamîn*, množné číslo od *âlam*, *svět*, má význam kolektivní a označuje všechny stvořené bytosti: anděly, ginn, lidi, živočichy, rostliny i minerály. Mariina důstojnost je tedy nejvyšší, ve smyslu, že mezi ženami ji žádná nepřevyšuje: a to nejen mezi jejími současnicemi, nýbrž i mezi těmi, které se narodily před ní a přijdou po ní. Marii, matce Ježíšově, se v ženském světě žádná nevyrovná. Důvodem této výsostné důstojnosti je skutečnost, že byla matkou Ježíše, jehož Korán považuje za velmi vznešenou osobnost (*wagîh*), pozoruhodnou v tomto světě i v budoucím (3,45), matkou proroka (*nabî*) plného Boží moudrosti a poznání svatých knih (3,48), matkou apoštola (*rasûl*) široce obdařeného charismatickými schopnostmi (3,49) a zdobeného integritou chování, takže je řazen mezi duše Bohu nejbližší (3,45). Marii se proto přiznává důstojnost, která se nedá srovnat s nikým jiným.

Maria – vzor („mathal“) pro věřící

Korán představuje Marii také jako vzor pro věřící. Ve 66. súře, zvané „Prohlášení o nedovolenosti“, ve 12. verši čteme:

„A Bůh uvádí těm, kdo uvěřili, příklad faraónovy ženy ... A Marii, dceru Imranovu, která si uchovala panenství a do níž jsme vdechli našeho ducha, a která uvěřila slovům svého Pána i jeho knihám, a byla jednou ze zbožných žen“ (66,11-12).

Mezi různými významy slova *mathal* v Koránu, se na tomto místě aplikuje na Marii význam příkladu, který je třeba následovat, vzor k napodobení, ideál, o nějž usilují ti, kdo Bohu uvěřili a přilnuli k Němu jako Maria. Citovaný text vypočítává i kvality k následování: panenství, oddanost Bohu, autentická muslimská víra, a další.

- Maria – vzor víry

Pro každého muslima je víra tím základním pilířem. Jak uvádí zmíněný verš - Maria pak tuto podmínku bezesporu splňuje. Za zmínku stojí, že Korán nepoužívá výrazu *âmana*, klasický výraz pro označení víry (*îman*), nýbrž mnohem intenzivnějšího slova *saddaqa*, které vyjadřuje naprostou Mariinu oddanost, vylučující jakékoli váhání či nerozhodnost. Maria projevila tuto svou víru především ve chvíli zvěstování, ale pak i v dalších okamžicích svého života: to je důkazem stálosti její víry. Povaha Mariiny víry tak nabývá všech parametrů pravé muslimské víry: naprostého podřízení se svrchované Boží moci, bezpodmínečného sebedarování, naprosté vydanosti osoby, těla i duše k uskutečnění Božích záměrů.

- Maria – vzor zbožnosti

V Koránu Bůh se zalíbením připomíná Ježíšovi a jeho matce, že jim patří jeho zvláštní přízeň: „Ó, Ježíši, synu Marie, vzpomeň na mou přízeň vůči tobě a tvé matce...“ (5,110).

Jde o jediný případ, který je tak osobní. A Maria na tuto nezaslouženou Boží lásku plně odpovídá, když za všech okolností zachovává vůči Bohu oddanou úctu. Výmluvným projevem Mariiny zbožnosti byla modlitba provázená hlubokým klaněním (3,43) a postem (19,26): což jsou postoje pravého muslima.

- Maria – vzor zdrženlivosti

Z citovaných úryvků vyplývá, že Mohamed byl uchvácen Mariiným panenstvím, v atmosféře prosycené cudností, bezúhonností, zdrženlivostí, v příkrém protikladu s všeobecným poselstvím Koránu, který odmítá a pohrdá křížem, vybízí k využívání pozemských dober, chová úctu k manželské plodnosti, dovoluje polygamii, jeví se jako blahovolný vůči ženám, takže je činí jedním z prvků ráje. Pohled Koránu na Marii je tvůrčí a zdá se, že je výzvou adresovanou muslimské ženě, aby měla před očima i své vlastní povýšení.

- Maria – muslimka

když Mohamed zpřetrhal vztahy s Židy i křesťany, pokračoval v hledání všech postav pro své náboženství, které v dávných staletích uctívali jediného pravého Boha. Tak byli jako muslimové představeni Noe, Abrahám, Izmael, Jakub, Josef, Mojžíš, Šalomoun, královna ze Sáby, Ježíš a jeho apoštolové. O nich všech se mluví jako o muslimech, *muslimûn*, protože jim Bůh prokázal milost, aby kráčeli po správné cestě pravého náboženství, islámu.

Je pravdou, že o Marii se nikdy nemluví jako o *muslimce*. Protože však stejně jako všichni ostatní uvěřila Bohu a jeho knihám, nazývá se *siddiqa* (5,75), spravedlivá jakými byli Abrahám (9,41), Iris (19,56), Josef (12,46). Maria je rovněž zvána *qanita* (66,12), totiž osoba oddaná Bohu, jako byl Abrahám (16,120). Takto se i Maria stává muslimkou „ante litteram“ a může být představována jako vzor muslimských žen.

MARIA V MUSLIMSKÉ TRADICI

Pozdější muslimská tradice přejala výše uvedenou koránskou nauku bez váhání, snažila se ji objasnit, doplnit a vyložit.

Muslimští komentátoři Koránu doplnili údaje z Mariina života, čerpajíc z kanonických evangelií a apokryfů. Ne vždy se ale jejich zdroje dají upřesnit. Mluví o Mariině zasnoubení s tesařem Josefem, který se stal jejím skoro-manželem. Například Tabarí (zemřel v roce 932) přináší překrásný rozhovor Marie s Josefem ve chvíli, kdy si povšiml, že je matkou. Jiní pak vyprávějí o útěku do Egypta, příchodu Mágů, vraždě nevinů, zázraku v Káně, příběhu „beatus venter“ (šťastné lůno) , o zjevení Ježíše a jeho matky po „vyvýšení do nebe“, a jiní konečně neopomínají mluvit o Mariině smrti, šest či osm let po tomto vyvýšení, ve věku 51 let.

Takto muslimští komentátoři hromadí neuvěřitelné podrobnosti a obklopují jimi Ježíšův a Mariin život. Kupříkladu v případě Mariina uchýlení se do chrámu uvádějí, že Maria stejně jako Ježíš už v kojeneckém věku byla obdařena výmluvností, navíc nemusela být kojena , protože dostávala pokrm z ráje. V případě zvěstování komentátoři říkají, že anděl Gabriel se jí představil jako urostlý, zářivý a přitažlivý mladý muž, hned si získal její pozornost, a zapůsobil na celou její bytost, se Marii představil v nejdelším a nejteplejším dni v roce, zatímco si Maria vyšla z mihrab, aby se na východní straně chrámu trochu nadýchala čerstvého vzduchu ... Stran porodu se podle některých měl Ježíš narodit v zimě,

ve středu, o 24. prosincové noci. K narození mělo dojít po běžné, devítiměsíční době těhotenství; jiní říkají, že se narodil v osmém, či sedmém, ba dokonce v šestém měsíci od početí.

Muslimští autoři se zabývali i Mariinými výsadami a ctnostmi. Tady je například výčet výsad, jak je sepsal Baidawi (+1291): Maria byla přijata do chrámové služby, přestože byla žena; živila se nebeským pokrmem; byla vedena po správné cestě (*hidaya*); rozmlouvala s anděly; byla panenskou matkou; od židovských pomluv byla ospravedlněna dítětem, které promluvilo; spolu se synem se stala znamením pro tvorstvo, atd.

Muslimští teologové zvláště vedou diskuse o dvou otázkách, týkajících se Marie: jaké místo zaujímá v hierarchii bytí a zda byla prorokyní. Pokud jde o první otázku, Korán představuje Marii jako nejdůstojnější mezi všemi ženami a jako prvotinu všeho tvorstva. Nicméně, v muslimské tradici – silně vázané na manželky „proroka“, které se nazývají „matkami věřících“, na prvním místě Chadidža a Ajša, zatímco Šíté zjevně upřednostňují Fatimu – zaujímá Maria důstojnost u různých skupin odlišné postavení. Někteří zastávají následující pořadí: Chadidža, Ajša, Fatima, Maria; jiní však Maria, Chadidža, Ajša, Fatima ... Další považují Marii za královnu ráje.

Názory se liší i pokud jde o otázku, zda je Maria prorokyně neboli *nabiya*. Z Koránu mnohdy vyplývá, že k ní Bůh mluvil jako k prorokům. Ovšem samotný Korán na jiném místě tvrdí, že všichni proroci před Mohamedem byli mužové (12,10). Někteří mají za to, že Marii lze považovat za prorokyni, protože k ní mluvil Bůh, ale odmítají ji označovat *rasúla* neboli poslaná, protože nebyla poslána k žádnému národu.

Je třeba dále poznamenat, že postavou Marie se zabývali muslimští mystici (*súfí*), kteří v ní spatřovali ideál spojení s Bohem. Například velkou muslimskou mystičku Rabii nazývali druhou Marii.

A co říci závěrem? Pro křesťana je potěšující, když ví, jak významné místo zaujímá Maria v Koránu a v islámském světě: Mariina postava je tu představena v takovém světle, že jsou téměř v pokušení považovat muslimy za mnohem bližší pravoslavným a katolíkům, než protestantům. Je však třeba říci, že vedle mnoha blízkých pohledů na Marii, existuje mezi islámem a křesťanstvím mnoho dalších rozdílů, které se přehlíží ve snaze o přiblížení či naopak nadsazují, aby se ještě více rozšířila nesmírná propast, která existuje mezi islámem a křesťanstvím, a která vedla k averzím a vzájemné nenávisti, jež zaplnila minulá staletí.

Pro správné hodnocení postavy „muslimské Marie“, jak ji představují texty, je pro křesťana nezbytné, aby pochopil podstatu islámu, až k porozumění vnitřní logice historického a naukového vývoje islámu, a současně je třeba, aby odložil snahu vykládat ve světle vlastní historické tradice každý původně křesťanský prvek, který asimilovaný islámskou ideou.

Islámské učení o Marii obsažené v Koránu, je podmíněno výslovným popřením Kristova božství, zvláštní naukou o zjevení, lineárním chápáním dějin spásy, důrazem, kladeným učení o Bohu, pohrdající vším ostatním, neschopností chápat tajemství Nejsvětější Trojice, nepřítomností světa milosti. To vše jsou úskalí, na nichž vždy křesťan uvízne.

Mariina zářivá postava však přesto může představovat pro křesťany i muslimy oporu při hledání správné cesty (*hidâya*), která vede k Bohu.

APOŠTOL BARTOLOMĚJ

/promluva Benedikta XVI. při středeční generální audienci, 4. října 2006 na náměstí sv. Petra v Římě/

Drazí bratři a sestry,

v cyklu věnovaném apoštolům, povolaných Ježíšem během jeho pozemského života, zaměříme dnes naši pozornost na Bartoloměje. V antických seznamech dvanácti apoštolů bývá jmenován vždycky před Matoušem, přičemž jméno toho, který jej předchází se mění a může to být Filip (srv. *Mt* 10,3; *Mk* 3,18; *Lk* 6,14) anebo Tomáš (srv. *Sk* 1,13). Jeho jméno je určitě rodové, protože je formulováno s výslovným odkazem na jméno otce. Jde totiž o jméno s kořenem pravděpodobně aramejským, *bar Talmay*, což znamená právě „syn Talmayův“.

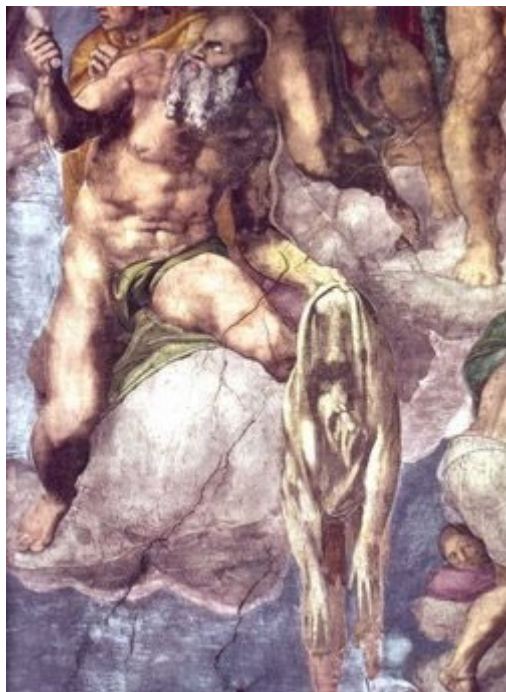
O Bartolomějovi nemáme žádné důležité zprávy. Jeho jméno se nachází vždycky a pouze na zmíněných seznamech Dvanácti apoštolů a není středem žádného příběhu. Tradičně je však ztotožňován s Natanaelem: jméno, které znamená „Bůh dal“. Tento Natanael pocházel z Kány (srv. *J* 21,2) a je proto možné, že byl svědkem velkého „znamení“, které tam Ježíš vykonal (srv. *J* 2,1-11). Ztotožnění dvou postav je pravděpodobně motivováno skutečností, že tento Natanael ve scéně o povolání, podané v *Janově evangeliu*, stojí vedle Filipa, to znamená na místě, které v seznamech apoštolů, uváděných v ostatních evangeliích, patří právě Bartolomějovi. Tomuto Natanaelovi Filip sdělil, že našel „toho, o kterém psal Mojžíš v Zákoně i proroci. Je to Ježíš, syn Josefův z Nazareta.“ (*J* 1,45).

Natanael, jak víme, mu odpověděl s nemalou podjatostí: „Může z Nazareta vzejít něco dobrého?“ (*J* 1,46a). Tento typ odmítnutí má pro nás svůj význam. Vyplývá z něho totiž, že podle židovských očekávání Mesiáš nemohl pocházet z tak zapadlé vsi jakou byl právě Nazaret (viz též *J* 7,42). Současně však vyzdvihuje svobodu Boha, který překvapuje naše očekávání, když se nechává nalézt právě tam, kde bychom se ho nenadáli. Z druhé strany víme, že Ježíš ve skutečnosti nebyl přímo „z Nazareta“, ale že se narodil v Betlémě (srv. *Mt* 2,1; *Lk* 2,4). Natanaelova námitka byla tudíž neopodstatněná, protože se zakládala, jak se nezdálo, na neúplné informaci.

Událost s Natanaelem nám poskytuje námět k další úvaze: v našem vztahu k Ježíši se nemáme spokojovat pouze se slovy. Filip ve své odpovědi adresuje Natanaelovi důležitou výzvu: „Pojď a podívej se!“ (*J* 1,46b). Naše poznání Ježíše potřebuje především živou zkušenost: svědectví jiných je zajisté důležité, poněvadž celý náš křesťanský život normálně začíná oznámením, které k nám přichází působením jednoho či více svědků. Potom však musíme být sami, osobně zapojeni do vnitřního a hlubokého vztahu k Ježíši; podobně Samaritáni po té co slyšeli svědectví své krajanky, kterou Ježíš potkal u Jákobovy studny, chtěli mluvit přímo s Ježíšem, a po tomto rozhovoru ženě řekli: „Věříme už nejen proto, žeš nám to pověděla, vždyť sami jsme ho slyšeli a víme, že je to skutečně Spasitel světa.“ (*J* 4,42).

Vraťme se ke scéně o povolání, kde nám evangelista referuje o tom, jak Ježíš, když spatřil přicházet Natanaela řekl: „To je pravý Izraelita, v kterém není lsti“ (*J* 1,47). Jde o chválu,

kteřá odkazuje na text Žalmu: „Šťastný je člověk... v jehož duši není klamu“ (Ž 32,2) a kteřá v Natanaelovi vzbudí zvědavost, takže s údivem odpoví: „Odkud mne znáš?“ (J 1,48a). Ježíšova odpověď není srozumitelná přímo. Říká: „Viděl jsem tě dříve, než Tě Filip zavolał, když jsi byl pod fíkovníkem.“ (J 1,48b). Je dodnes těžké dobrat se přesně smyslu těch posledních slov. Podle toho co říkají specialisté, je možné - vzhledem k tomu, že fíkovník bývá zmiňován jako strom, pod nímž sedávali znalci Zákona, aby četli Bibli a učili – že se jedná o narážku na činnost tohoto druhu, které se Natanael věnoval ve chvíli svého povolání. Ať už je to jakkoli, to nejdůležitější z

janovského vyprávění je průzračné vyznání víry, které učinil Natanael: „Mistře, ty jsi Boží syn, ty jsi král Izraele“ (J 1,49). Třebaže nedosahuje intenzity Tomášova vyznání, kterým se končí Janovo evangelium: „Pán můj a Bůh můj!“ (J 20,28), má Natanaelovo vyznání funkci úvodu celého čtvrtého evangelia. Je v něm podán první důležitý krok na cestě přilnutí k Ježíšovi. Natanaelova slova vynášejí na světlo dvojí, komplementární aspekt Ježíšovy identity: Je uznán jak ve svém výjimečném vztahu k Bohu Otci, jehož je jednorozeným Synem, tak také ve vztahu k Izraelskému lidu, za jehož krále je označen, jak to očekávanému Mesiáši přísluší. Nikdy nesmíme ztratit ze zřetele ani jednu, ani druhou z těchto složek, protože vyznáváme-li pouze Ježíšovu nebeskou dimenzi, riskujeme, že z něj učiníme éterickou a

prchavou bytost; a naopak, uznáme-li pouze jeho konkrétní historické zařazení, upadáme do přehlížení jeho božské dimenze, kteřá jej určuje ve vlastním smyslu.

O následném apoštolském působení Bartoloměje-Natanaela nemáme přesné zprávy. Podle informace, kteřou podává historik Eusebius ve čtvrtém století, jistý Pantaenus prý našel dokonce v Indii doklady o Bartolomějově přítomnosti (srv. *Hist.eccl.* V,10,3). V pozdější, středověké tradici se vžilo vyprávění o jeho smrti stažením z kůže, které se pak stane velmi populárním. Stačí pomyslet na známou scénu z *Posledního soudu* v Sixtínské kapli, ve které Michelangelo namaloval Bartoloměje, držícího v levé ruce vlastní kůži, na níž umělec zanechal svůj autoportrét. Jeho relikvie jsou uctívány tady v Římě, v kostele, který je mu zasvěcen, na Tiberském ostrově, kam je měl přinést německý císař Ota III. v roce 983. Závěrem můžeme říci, že postava Bartoloměje i přes skrovnost informací, které o něm hovoří, stojí i nadále před námi, aby nám řekla, že přilnutí k Ježíšovi může být žito a osvědčeno i bez konání senzačních skutků. Mimořádným je a zůstává sám Ježíš, kterému je každý z nás povolán zasvětit svůj život i svou smrt.

KOSTEL SV. BARTOLOMĚJE NA TIBEŘE

Jedním z míst, kde se dějiny naší země dotkly půdy Věčného města, je ostrov uprostřed řeky Tibery. Na místě kdysi zasvěceném Eskulapovi, řeckému Bohu lékařství a léčitelství, založil císař Otto III. křesťanský chrám na památku svého přítele, biskupa a mučedníka, sv. Vojtěcha. Ačkoli dnes nese titul sv. apoštola Bartoloměje i po mnoha staletích připomíná osudy statečného Slavníkovce.

Legenda vypráví, že roku 293 př. Kr. postihl Řím velký mor. Římský senát se rozhodl vyslat posly s prosbou o radu do Řeckého Epidauru, hlavní svatyně boha lékařství Asklépia. Odvezli si odtud posvátného hada, zněmení řeckého božstva. Při cestě nazpět vyskočil prý had z lodi v místech dnešního ostrova a označil tak místo, kde si má stát chrám. Ostrov byl architektonicky upraven, aby připomínal loď, a byl na něm vybudován Eskulapův (jak Římané řeckého boha přejmenovali) chrám a další stavby, které se staly jakýmsi prvním římským špitálem. Přístup na důležité poutní místo zajišťovaly dva mosty. Fabriciův most z roku 62 před Kristem, vede na levý břeh Tibery a spojuje ostrov s městskou částí Rione, je nejstarším římským mostem a z velké míry doposud zachoval původní podobu. Cestiův most z roku 46 našeho letopočtu, spojující ostrov se Zátiběřím, byl z velké části upraven v 19. století.

Tradice lékařského střediska na ostrově přetrvala věky. Na Tiberském ostrově dnes stojí významná nemocnice Milosrdných bratří.

Když se císař Otto III. pobýval v Římě, rozhodl se uctít památku sv. Vojtěcha, umučeného v Prusích roku 998 a vybudovat kostel, který ponese jeho jméno. Jelikož císař tehdy sídlil na Aventinu, zvolil místo v jeho blízkosti, takříkajíc nadohled, aby mu přítel, který odešel do slavnějšího života s mučednickou palmou v ruce, připomínal. Získal pro římský kostel také relikvie sv. Vojtěcha: část ramene a rukou. Nápis při hlavním vchodu do baziliky dosud ohlašuje, že kostel byl postaven pro ruce, z nichž jedna držela biskupskou berlu v Praze a druhá křtila sv. Štěpána, Uherského krále.

Do kostela sv. Vojtěcha dal císař Otto III. přenést také další relikvie, mezi nimi tělo apoštola Bartoloměje. Postupem času paměť na původní zasvěcení záalpskému mučedníkovi upadla a z pochopitelných důvodů převládla dedikace sv. apoštolovi. Zprávy o hlásání sv. Bartoloměje sledují dvě tradice: podle jedné byl apoštolem v Indii, což bylo jméno označující velice rozlehlou oblast. pole jiné tradice hlásal evangelium v Mezopotámii, Persii, Egyptě, Arménii, Frýgii a na březích Černého moře. Různí se také zprávy o Bartolomějově smrti: podle některých byl sťat a podle jiných ukřižován hlavou dolů v arménské Albanopolis za to, že pokřtil Arménskému králi Polymia. Snad byl také „svlékán z kůže“, jak uvádějí jiné tradice a často ukazují umělecká ztvárnění.

Vraťme se však k našemu Vojtěchovi. Jak přesně vypadal první jemu zasvěcený kostel dnes nevíme. Časté záplavy a zub času si vynutily celou řadu změn, až po dnešní barokní

podobu. Při kostele nejprve sídlila kolegiátní kapitula. Teprve roku 1513 byl přiléhající dům postoupen františkánům. Z původní stavby nicméně zbylo několik významných součástí liturgické výbavy. Před schodištěm k hlavnímu oltáři stojí studna, datovaná zpravidla do 11. století, o níž dávné zprávy říkají, že její sladká voda měla léčivé účinky. Mramorové okruží studny zdobí reliéfy s postavami Spasitele, sv. Vojtěcha, sv. Bartoloměje a Otty III. Je to první známé vyobrazení svatého Vojtěcha. Kromě mimořádně dobré společnosti, v níž ho nalézáme, je zajímavé také tím, že nese nejen biskupskou berlu a evangelium, ale také arcibiskupské pallium. Z toho můžeme usuzovat, že objednavatel výzdoby symbolicky považoval prvního českého biskupa také za prvního arcibiskupa Hnězdenské arcidiecéze, založené právě nad Vojtěchovým hrobem roku 1000.

Na původní stavbu upomíná také krypta, do které se vstupuje z dnešní sakristie. Malé tordované sloupky tam nesou na hlavicích císařského orla Otty III.

Významné restaurační úpravy kostela na Tiberském ostrově byly provedeny ve XII. a na konci XIII. století. Z prvního období pochází románská zvonice, vybudovaná za papeže Paskala II. (1099-1118). Ze sklonku XIII. století pochází dosud částečně zachovaná dlažba z dílny Cosmatů.

Katastrofální povodeň roku 1557 kostel podmácela natolik, že přišel o fasádu a celou pravou boční loď. O první úpravy se postaral zřejmě architekt Martino Longhi Starší v 80. letech 16. století. Teprve v letech 1623-24 byla stavba rekonstruována do podoby, ve které se z velké části zachovala.

Také původně středověká stavba po levé straně kostela byla barokně přestavěna. V bývalém františkánském klášteře nějaký čas sídlila konfraternita Sacconi Rossi, jejímž úkolem bylo pohřbívat mrtvé vylovené z Tibery a modlit se za jejich duše.

Barokní fasáda se připisuje Orazio Torrianimu nebo Martino Loghimu Mladšímu. Její kompozice sleduje v zásadě trojdílnou, dvou-etážovou skladbu, která v Římě vykryštovala na konci 16. století. Přestože je rozšířena o dvě střední osy, v přízemí členěné nikami a v první etáži okenními otvory, zachovává si vertikální tah díky tomu, že tyto dvě osy v barokní hříčce předstupují před linii fasády a tvoří vlastně bohatě artikulované podpory částečně rozeklanému štítu. V portiku se zachoval zbytek mozaiky z XII. s Žehnajícím Spasitelem, jediný fragment výzdoby, který přečkal povodeň v polovině 16. století. Trojlodní vnitřek kostela člení arkády nesené sloupy pocházejícími snad ještě z původního chrámu. Přivádějí návštěvníka k presbytáři, jemuž - jak je ve středověkých bazilikách zvykem - předchází široká příčná loď a vévodí oltář. Pro našince může být překvapující, že hlavní oltář tvoří porfyrová vana, která tentokrát posloužila jako schránka pro tělo apoštola Bartoloměje. Po levé straně oltáře je kaple sv. Vojtěcha s jeho relikviemi. Dnešní úprava je pozdního data: roku 1976 ji objednali krajané žijící v zahraničí.

V Pražské katedrále i na Tiberském ostrově stojí připomínka sv. Vojtěcha stranou. Inu, tak jako za svého života ani po smrti na sebe svatý Vojtěch příliš neupozorňuje a lidskému počínání s vlastní osobou a její památkou se nebrání. Snad proto, že patří k těm světcům, kteří se svatým Janem Křtitelem opakují: On musí růst, já se umenšovat.

LITURGICKÉ TEXTY 27. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ – GEN 2,18-24

Čtení z první knihy Mojžíšovy.

Hospodin Bůh řekl: „Není dobré, že člověk je sám. Udělám mu pomocníka, který by se k němu hodil.“ Hospodin Bůh uhnětl z hlíny všechnu divokou zvěř a všechno nebeské ptactvo a přivedl (je) k člověku, aby viděl, jaké jim dá jméno: takové mělo být jejich jméno, jak by všechny živočichy pojmenoval. A člověk dal jméno všem krotkým zvířatům, nebeskému ptactvu a veškeré divoké zvěři, ale pro člověka se nenašel pomocník, který by se k němu hodil. Tu Hospodin Bůh seslal na člověka hluboký spánek, a když usnul, vzal jedno z jeho žeber a to místo uzavřel masem. Hospodin Bůh pak ze žebra, které vzal z člověka, vytvořil ženu a přivedl ji k člověku. Ten zvolal: „To je konečně kost z mých kostí a tělo z mého těla. Bude se nazývat manželkou, neboť z manžela byla vzata.“ Proto muž opustí otce i matku a přidrží se své ženy a budou jeden člověk.

ŽALM 128

Blaze každému, kdo se bojí Hospodina, – kdo kráčí po jeho cestách. – Budeš jísti z výtěžku svých rukou, – bude ti blaze a dobře. Tvá manželka bude jako plodná réva – uvnitř tvého domu. – Tvoji synové jako výhonky oliv – kolem tvého stolu. Hle, tak bývá požehnán muž, – který se bojí Hospodina. – Ať ti Hospodin požehná ze Siónu, – abys viděl štěstí Jeruzaléma po všechny dny svého života. Abys viděl syny svých synů: – Pokoj v Izraeli!

2. ČTENÍ – ŽID 2,9-11

Čtení z listu Židům.

Bratři! Vidíme, že Ježíš, který byl nakrátko ponížen pod anděly, je korunován slávou a ctí, protože vytrpěl smrt; bylo třeba, aby on – z milosti Boží – za všechny lidi podstoupil smrt. Bylo jistě vhodné, aby ten, pro něhož a skrze něhož je všechno, přivedl do slávy mnoho synů tím, že utrpením zdokonalí původce jejich spásy. Vždyť ten, kdo posvěcuje, i ti, kteří jsou posvěcováni, mají stejný původ. Proto se neostýchá nazývat je svými bratry

EVANGELIUM – MK 10,2-16

Slova svatého evangelia podle Marka.

Přišli farizeové a zeptali se Ježíše, smí-li se muž se ženou rozvést. Chtěli ho tím přivést do úzkých. Odpověděl jim: „Co vám přikázal Mojžíš?“ Řekli: „Mojžíš dovolil vystavit jí rozlukový list a rozvést se.“

Ježíš jim řekl: „Pro tvrdost vašeho srdce vám napsal tento příkaz. Na počátku při stvoření však (Bůh) učinil (lidi) jako muže a ženu. Proto opustí muž otce i matku, připojí se ke své ženě, a ti dva budou jeden člověk. Už tedy nejsou dva, ale jeden. Co tedy Bůh spojil, člověk nerozlučuje!“

V domě se ho učedníci ještě jednou na to zeptali. Řekl jim: „Kdo se rozvede se svou ženou a ožení se s jinou, dopouští se vůči ní cizoložství. Rozvede-li se žena se svým mužem a vdá se za jiného, dopouští se cizoložství.“

(Matky) přinášely k Ježíšovi děti, aby jim požehnal. Ale učedníci jim to zakazovali. Když to Ježíš viděl, rozmrzelo ho to a řekl jim: „Nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim, neboť takovým patří Boží království. Amen, pravím vám: Kdo nepřijme Boží království jako dítě, vůbec do něho nevejde.“ Bral je do náručí, kladl na ně ruce a žehnal jim.

MODLITBA ZA OBDRŽENÍ MILOSTI NA PŘÍMLUVU BOŽÍHO SLUŽEBNÍKA PAPEŽE JANA PAVLA II.

**Ó Nejsvětější Trojice,
děkujeme ti, žes církvi darovala papeže Jana Pavla II. a dala v něm zazářit
něžnosti svého otcovství, slávě Kristova kříže a jasu Ducha lásky.
Svou bezmeznou důvěrou v tvé nekonečné milosrdenství
a v mateřskou přímluvu Panny Marie
nám zosobnil obraz Ježíše, Dobrého Pastýře
a ukázal nám tak svatost jako vysoké měřítko řádného křesťanského života,
jako cestu k dosažení věčného společenství s tebou.
Na jeho přímluvu nám podle své vůle
uděl milost(vložit svou prosbu o uzdravení duše či těla), o kterou vroucně prosíme,
v naději, že bude brzy přiřazen k počtu tvých svatých.
Amen.**

S církevním schválením
Kardinál CAMILLO RUINI
Generální vikář Jeho Svatosti pro Římskou diecézi